

פרוטוקול מס' 210

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', ב' בכסלו תשל"ו - 6.11.1975, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל - אלמוזלינו - היו"ר
א. אבטבי
פ. גרופר
מ. דרובלס
י. יודין
ח. שמעוני

מוזמנים:

מ. לויץ - המוסד לביטוח לאומי
י. בארי - המוסד לביטוח לאומי
מ. בוטון - המוסד לביטוח לאומי
י. כפלאווי - משרד העבודה
י. נחמן - הועד הפועל של ההסתדרות
מ. שדה - המרכז לבטחון סוציאלי
ח. פנחסוביץ - משרד המשפטים

מ. משולם מזכיר הוועדה:

א. עצמון רשמה:

סדר היום: חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 19), תשל"ה - 1975.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבל:

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 19), חשל"ה-1975

בישיבה הקודמת דנו בענין המתנדבים.
הנפיעה בפנינו המשלחת של נציגות מועצת הפועלות ושמענו את הערותיהם.
היום אנחנו ברצון מארחים את המשלחת של ההסתדרות ושל המרכז לבטחון
סוציאלי. גבקש לשמוע מכם הערותיכם והשגותיכם להצעת החוק.

י. נחמן:

ההסתדרות מקבלת בברכה כל הצעה לתיקון
בחוק הביטוח הלאומי מכיון שרואים בחוק
הזה את אחד החוקים החשובים שחלים על אוכלוסיית המדינה. מפאת חשיבותו
של החוק מוכנסים מדי פעם תיקונים הבאים לענות על צרכי השעה.
יש כאן בהצעת החוק מספר דברים שנוגעים במיוחד לנפגעי תאונות עבודה.
מתעוררת בעיה של הצמדת הגמלאות שנפגעי עבודה מקבלים בענף זה. המדובר
גם בתשלום קיצבאות קצרות מועד באופן יחסי לשכר. אסור לו לעלות על סכום
מכסימום ממנו גובה המוסד לביטוח לאומי דמי ביטוח. המכסימום הזה עולה
ועכשיו מתברר שהוא איננו עונה על הצרכים. אנחנו מברכים על ההצעה שבאה
להחזיר הוראה שהיתה כאן פעם שלפיה אם אדם היה מקבל דמי פגיעה מעבודה
לפי 75% משכרו. והמכסימום שהיה נמוך הפריע לו לקבל את זה. הוא קיבל את
הסכום לאחר שחלה העלאה במכסימום וצריך היה לעדכן את ה-75% שלו. ההוראה
הזאת בוטלה בתיקון מספר 10 ועכשיו היא מוחזרת - אנחנו מברכים על כך.

בעיה נוספת היא בעיה של הצמדת דמי פגיעה
לתוספת היוקר. יכולים להיות מצבים כאלה שאדם נפגע בתאונת עבודה ומקבל
75% משכרו. לאחר מכן תשלום תוספת יוקר לא יכולה לעזור לו במאומה כי
הוא מוקפא. גם על אלה שמקבלים שכר גבוה צריך להגן כי הם מבוטחים עפ"י
החוק. גם אם המוסד לביטוח לאומי טוען שקבלת הצעה כזאת עלולה להביא לתקדין
לא רצוי של ניתוק הביטוח ממנו משתלמים דמי הביטוח לבין הגמלאות - לא
כאן למצות את העקרון הזה כי מדובר בסוג מיוחד של נפגעי תאונות עבודה
שהם לתקופה מוגבלת. אנחנו תומכים בכך לשלם לכל הנפגעים מבלי להצמיד
זאת לשיעורי המס.

ענין תשלום תוספת יוקר לדמי לידה - יש
מקרים כאשר השכר הקובע לצורך תשלום דמי לידה נוגע ברגע שהיולדת מפסיקה
לעבוד ולאחר מכן אם משלמים תוספת יוקר לא מעלים את דמי הלידה שלה.
ההסתדרות עומדת על כך שדמי הלידה יותאמו לשכר עם תוספת היוקר. אלו הן
הנקודות העיקריות בתחום הזה.

יש כאן כמה דברים נוספים - מלבד נושא
של הצמדה יש השלכה למי שמקבלת קיצבת תלויים. במה שנוגע למושג "מתנדב"
נאמר לנו מתנדב יחשב מי שפעל בהתנדבות ללא שכר עפ"י פנייה של משרד
ממשלתי, המוסד, רשות מקומית, הסוכנות היהודית או גוף ציבורי אחר שקבע
שר העבודה בצו באישור ועדת העבודה של הכנסת. אנחנו היינו מבקשים
שההסתדרות הכללית של העובדים תיחשב כגוף ציבורי שייקבע בחוק ושלא יימסר
להכרעה של ועדת העבודה. מדובר בפעולות של התנדבות שההסתדרות מארגנת
לישובי ספר, עבודה במשקים ועוד. אנחנו רוצים שאיפוא שכתוב הסוכנות
היהודית יהיה כתוב גם ההסתדרות הכללית.

י. נחמן:

הייתי רוצה להעלות כמה בעיות בוספות הנוגעות לחוק הביטוח הלאומי שלדעתנו טעונים תיקון בחוק: (1) נוגע לנושא של תאונות נפגעי עבודה - הזכות לקבל גמלאות כפל. נראה לנו שצריך ליזום תיקון מידי. המדובר הוא באלמנות של נפגעי תאונות עבודה.

היו"ר ש. ארבל:

הגשתי הצעת חוק פרטית בענין זה אבל אני מוכנה לוותר על כך ולהכניס את זה

פה.

י. נחמן:

עושים עוול לאלמנות. לא תמיד אנחנו ערים מספיק לכל ההשלכות שיכולות להיות. את ההוראה הזאת לגבי האלמנות של נפגעי תאונות עבודה ראיתי רק לאחר שתיקון מספר 10 פורסם. בכל אותם מקרים שקיצבת תלויים של אלמנות עולה על קצבת שאירים היא מאבדת את הזכות לקבל קיצבה בזכות עצמה. יש לאפשר לה לקבל קיצבה וחצי.

בענין גמלאות כפל - היה פסק דין של בית המשפט. מדובר ביתום כאשר שני ההורים נפטרו בעת ובעונה אחת מתאונה ושניהם היו מבוטחים. היתום הזה איננו זכאי לקבל אלא קיצבה אחת - זאת פסק בית הדין הארצי לעבודה. אני חושבת שזה תובע תיקון בחוק. אם נתנו לאלמנות את הזכות הזאת לקבל יותר מקיצבה אחת אז גם ליתומים צריך לתת זאת. אם לא שתי קיצבאות לפחות קיצבה וחצי.

נושא אחר שנוגע לביטוח אבטלה - לפני כשנה ניתן פסק-דין ע"י בית דין אזורי לעבודה בתל-אביב. הוא קבע שהוא איננו יכול לעזור לפקידה שזכאית לקבל דמי אבטלה לפי החוק. מסתבר שדוקא אותה פקידה, בגלל שמשרד העבודה לא הציע לה עבודה, יכולה לממש את זכותה. יש הרבה מאד נשים שעובדות בעבודה חלקית מספר שעות. אי אפשר להכריח אותה שהיא תעבוד משרה שלמה, אחרת המוסד לביטוח לאומי לא ישלם לה ביטוח אבטלה. אני יודעת שזו בעיה קשה ושמעתי את הנימוקים של המוסד לביטוח לאומי שטוען ששירות התעסוקה הממלכתי אינו יכול לספק לכל עובד את העבודה שהוא רוצה. אבל אני מדברת על כאלה שעובדות כל השנים בצורה כזאת ויש להם סידורים בבית על סמך זה. נראה לי שהדבר תובע תיקון בחוק. המוסד צריך לתת את דעתו גם על הנקודה הרגישה שהועלתה בפסק-הדין. הרגישות הפרסונלית בין מנהל הענף במוסד לביטוח לאומי לבין סמנב"ל של שירות התעסוקה. לפעמים יש ניגוד אינטרסים וזהות התפקיד הזה היא לא לטובת הענין.

נקודה אחרת נוגעת לתיקון 16 לחוק הביטוח הלאומי שמדבר על הבטחת זכויות עובדים בפשיטות רגל. העובדים חיו לא מעט לחוק הזה. אבל מיד עם פרסומו שמו לב שהוא לא שלם והתעוררו בעיות אחרות. הסכום שהוקצב לקופות הגמל הוא נמוך מדי. לפי חוק פיצויי פיטורים דין פטירה כדין פיטורים. האלמנה והיתומים צריכים לקבל את הפיצויים מהמעביד. יכול להתהוות מצב כזה שהאבא נפטר ולאחר מכן המעביד פשט את הרגל. נוצרה עילת התביעה אבל הוא איננו בחיים והאלמנה לא יכולה לקבל.

אנחנו עומדים לתקן את זה.

מ. לוי:

מר שדה:

אני מצטער על האיחור ולכן לא שמעתי את דבריה של הגב' יהודית נחמן. אני מניח שהיא התייחסה לנושא של הצמדת גימלאות לשכר הממוצע. כדי לחזק את דעתה אני רוצה להעיר כמה הערות:-

אנחנו סבורים שהניסוח המוצע בהצעת חוק מספר 19 עלול לפגוע במידה לא מבוטלת בנכים שקצבם לא תזכה לפיצוי המלא בעקבות הסכם לחילום חוספת יוקר. אני הצטידתי בפסק-דין של בית הדין האזורי לעבודה בבאר-שבע. אני אקריא מספר קטעים:

אתחיל בזה שהשופט גולדברג קובע שהמוסד מפרש סעיף זה לאור הצו כך שתחילה יש לבחון מהי הקיצבה שהיה מקבל לו דרגת נכותו היתה 100, ומסכום זה לזכות את התובע באחוז נכותו, במקרה של 49%. התובע לעומת זאת טוען, כי הוא זכאי לתוספת מכח הצו בשעור של 11% על מלוא הסכום אותו קיבל עד לאותו מועד, בתנאי שהסכום שיתקבל לא יעלה על מקסימום דמי הפגיעה ליום כפול 30. זאת אומרת -1125"ל"י (לפי המקסימום דאז).

קטע נוסף שלדעתי הוא די משמעותי. פסק הדין קובע שהתוצאה היא שהתביעה מתקבלת והתובע זכאי לקיצבת נכות מעבודה שלה תווסף התוספת באחוזים לפי כל אחד מן הצווים שניתנו מכח סעיף 68 לחוק, והתוספות שניתנו מכח סעיף 68 לחוק כשהתוספת באחוזים במלואה תחושב על מלוא הגימלה ערב הזכאות לאותה תוספת; כל האמור בתנאי שקיצבת הנכות מעבודה שתשולם לתובע לא תעלה על המקסימום דמי הפגיעה ליום בתקופה הרלוונטית כפול 30.

ומכאן לתיקון מספר 19 שבהצעת החוק

הנוגע למתנדבים. פרק שכולו חיוב אבל מחובתנו לקבל הבהרה לגבי קטע אחד שדומני שהוא מחייב הסבר. בסעיף (1) נאמר: מי שפעל בהתנדבות שלא בשכר למען זולתו על פי פניה מאת משרד ממשלתי, המוסד, רשות מקומית, הסוכנות היהודית לארץ ישראל או גוף ציבורי אחר, שקבע שר העבודה בצו באישור ועדת העבודה של הכנסת. אני מבין שגוף ציבורי אחר מכיל בו גם את הנציגות הלגטימית של ציבור העובדים - ואם כן הדבר - אני רוצה להסב תשומת הלב לתיקון בחוק שהתקבל בשעתו בו נאמר שחבר ועד עובדים במילוי תפקידו, בין אם בשעות העבודה ובין אם לאחר שעות העבודה, בין אם במקום העבודה או לא, אם יפגע הוא זכאי לגימלאות. זכור בודאי לאנשי המוסד שבזכות ההצעה הזאת חבר ועד עובדים נסע לישיבה של האיגוד המקצועי וקרה לו מה שקרה, המוסד ובית הדין דחה את התביעה בטענה שהישיבה הזאת היתה בהתנדבות ואין חוק הביטוח הלאומי חל עליו. שאלתי היא: האם בעקבות התיקון הזה תבוא על פתרונה התנדבות אשר מבוצעת ע"י נציגות עובדים או כל איגוד מקצועי אחר? - במידה ונעשה צעד רחב מאד לפתרון בעיית ההתנדבות, חייב הדבר לחול גם על המתנדבים אשר באים מתוך ציבור העובדים ומייצגים את האינטרסים הלגטימיים של הציבור.

אני רוצה להסב את תשומת לבכם להתכתבות

אשר היתה בין המרכז לבטחון סוציאלי לבין המוסד לביטוח לאומי. המוסד נתן שורה שלמה של תיקונים לחוק, חלק מהם באו על פתרוןם אבל משום מה כל שאר העניינים לא מצאו את ביטויים בחוק.

מר שדה:

אתחיל בנושא של זכאות לקיצבת זיקנה. בניסוח המתוקן של חוק הביטוח הלאומי המשולב שתחולתו ב-1968 נקבע שגיל הזכאות לקיצבת זקנה הוא 65 שנים לאשה ו-70 לגבר. מיותר לציין שהגדרה זו איננה מציאותית ואינה עונה על תנאי פרישה של ציבור המבוטחים. והבעיה לא רק סמנטית היא גם יותר מורכבת. בטבלאות הבינלאומיות של הבטחון הסוציאלי מגיע גיל הזכאות ל-60 באשה ו-65 בגבר. העניין הזה ימצא את ביטויו לקראת הדיונים של חוק הפנסיה - האם גם שם נחיל את זה על גיל 65 ו-70? - אני מציע שנחזור לנוסח המקורי משנת 1964 שבו נאמר גילים של 65 ומעלה לגבר ו-60 ומעלה לאשה. זו הגדרה מציאותית יותר ועונה על תנאי הביטוח וכן על האינטרסים של ציבור המבוטחים.

מחובתי להצביע על הצעה אחרת שהועלתה ע"י המרכז לבטחון סוציאלי ומדוע לא באה על פתרונה בתיקון מספר 19 להצעת החוק. בתזכיר שהמצאנו בנובמבר 1973 תבענו שבמקרה שקורה תאונה במקום העבודה והאשמה לתאונה נובעת ממעשה קונדס יש להכיר בפגיעה בכל מקרה, ולא דוקא כאשר התאונה קרתה באמצעות מכשיר או כלי עבודה.

אספר לכם מקרה שקרה בבית אריזה ברחובות. פועלת רצתה לעשות מעשה קונדס וזרקה בננה, וכחוצאה מכך העובד התעורר. מאחר והפועלת לא היתה מודעת באיזה מכשיר יש להשתמש בפעולה הזאת מכיון שהיא רק זרקה בננה. לוא היתה זורקת תפוז היו מכירים בתביעה הזאת. זה אבסורד ויש לתקן את הדבר הזה.

בתיקון הבא יימצא לזה פתרון.

י. בארי:

מר שדה:

לגבי קיצבת תלויים להורים - נער עד גיל 18 שקיפח את חייו כתוצאה מתאונת עבודה, לפי החוק הקיים, ההורים יהיו זכאים לקבל קיצבת תלויים אם הוא היה אחד המפרנסים במשפחה. ההגדרה לא עמדה במבחן המוסרי. לא די שהמשפחה נפגעת כתוצאה מהמקרה, יש לתת, לפחות, למשפחה את הפיצוי הנאות בעקבות האסון שקרה למשפחה. ולא להסתפק בהגדרה הזאת. בקשתנו היא שקיצבאות התלויים תשולמנה למשפחות השכולות בכל מקרה עפ"י מה שנקבע בחוק משפחות חללים שנספו במערכה.

ומכאן לנושא שהוא חמור ביותר וזה עניין של סעד משפטי לנפגעי תאונות עבודה. כלומר, שתינתן הגנה משפטית לנפגעי עבודה למעוטי האמצעים שביניהם. וזה מתוך הנחה שהביטוח הלאומי באופיו, בבית הדין לעבודה הוא מצנייד בסוללת עשירה של עורכי-דין שבאים לעגן את הנחיות החוק. לעומת זאת נפגע מתאונת העבודה מופיעים בעצמם. כאשר יש להם אפשרות לשכור עורך-דין אז יכולה המשפחה להתמודד עם המוסד לביטוח לאומי, אחרת ההתמודדות איננה שווה והפסיקה בעקבות התמודדות בלתי שווה מושפעת ע"י ההגנה החד-צדדית של החוק ולא של המבוטחים. ההגנה המשפטית של הביטוח הלאומי ממומנת מדמי הביטוח שהמבוטחים משלמים. מכאן מתעוררת השאלה למה לא תינתן ההגנה הזאת גם לצרכני החוק שמשחתיפים במימון ההוצאות של המוסד לביטוח לאומי? - אני על כן סבור שיש למצוא פתרון לגבי מעוטי האמצעים. פושע שהולך לבית המשפט ניתנת לו הגנה עפ"י חוק. לעומת זאת הגנה משפטית לא ניתנת למבוטחים מעוטי אמצעים.

מר שדה:

בנוגע לביטוח אמהות - אנחנו סבורים שהביטוח הלאומי לא זו בלבד שחייב לתת

דמי לידה לאשה המאמצת ילדים אלא להעניק למאמצות הילדים זכות לקבלת מענקי לידה, תוך שנה מיום אימוץ הילד.

לגבי עובדות עונתיות - נמסר לי שמועצת

הביטוח עומדת להגיש הצעה לבעיה הזאת. לכך בשלב זה אינני מעלה את הענין. זאת נמסר לי ממנהלת הענף לביטוח אמהות.

מכאן לתחום הגבייה - כאן אנחנו עדים

לתופעה מוזרה. נכים שלא מהביטוח לאומי, בעיקר נכי קרנות או נכים אחרים, ברגע שהם מקבלים את ה"דיפלומה" של נכים הרי משתנה מעמדם בביטוח הלאומי והם הופכים להיות מבוטחים בקטגוריה שלישית. מבוטחים שאינם עובדים ואינם עצמאיים שעליהם חלה חובת תשלום דמי ביטוח בשיעור פי כמה גבוה 7.1% לעומת 3.3% כאשר הם היו שכירים בעבר. זו הגדרה שחייבת בהקדם למצוא את פתרונה.

אנחנו הבאנו הצעה קונקרטית בתחום זה.

מציעים לבטח את הפורשים מעבודה בגלל נכות בענף ביטוח זקנה ושאיירים, מענק לידה, ביטוח ילדים, נכות והג"ה. תוך גביית חלקם בביטוח של השכירים בלבד בשיעור של 1.9% במקום 7.1% הפרשות לקרנות הביטוח ההסתדרותיות מגמלאות הביטוח הלאומי.

בישיבת הוועדה המיוחדת לביטוח אבטלה

הודיע שר העבודה, בעקבות שאילתא שהעליתי, שהוא יתן הוראה לבטל זאת. היום נוצר מצב כזה במקרה שמבוטח באחת מקרנות הביטוח נעדר מהעבודה בעקבו תאונת עבודה הוא מקבל דמי פגיעה דמי אבטלה שיקום מקצועי וכו'. היות ובחקופה הזאת אין לעובד מעסיק והמעסיק לא מפריש את התגמולים לקרנות על-מנת להבטיח לעובד את הזכויות שלו לגבי קרנות הביטוח ואז נוצר חור בתקופת הביטוח, דבר שמונע מהעובד לקבל את מלוא הגמלא בחזרה לעבודה או להיות מבוטח באחת מקרנות הביטוח. אני חושב שהבעיה הזאת חייבת למצוא את פתרונה. כשם שקרנות הביטוח מפרישות לביטוח, אם זה דמי מחלה, קרנות הביטוח דואגות לשלם את חלקו של המעסיק ומזכים את חלקו של העובד על-מנת להבטיח את רציפות הזכויות של העובדים בביטוח. אני סבור שעלינו לחתור לדו-סטרויות. כלומר, שהביטוח הלאומי ישלם את זה. שר העבודה הודיע שהוא נוטה לפתור את הבעיה אך עדיין לא נמצא הפתרון.

זאת ועוד - מאחר ובעיית הפיצויים ותוספו

היוקר לנכה עבודה היא בעיה די חמורה אנו מציעים להזמין את נציגי ארגון נכי העבודה כדי לשמוע את השגותיהם בסוגיה זו.

י. נחמן:

לצורך המחשת הנושא שדיבר עליו מר שדה

אנחנו תובעים שהביטוח הלאומי, שבא

בתקופות מסוימות במקומו של המעביד, שהוא יבוא במקום המעביד גם לצורך תשלום התנאים הסוציאליים כדי להבטיח לעובדים את הזכויות. אם כבר הרחבנו את היריעה בדאי להעלות בעיה נוספת שנוגעת לענף ביטוח נכות כללי. מסתבר שעם הנהגת הביטוח הזה - שצריך היה להיות נפרד מכל הזכויות האחרות של העובדים - זה נחשב לאחת הזכויות של העובדים. עצם העובדה שהוא מקבל בעת ובעונה אחת קצבת נכות מפריעה לו לקבל תוספת משפחה. אנחנו חושבים שאין זה נכון. הרי נותנים 25% מהשכר הממוצע במשק. תוספת של כמה אחוזים עבור האשה והילדים. התוספת הזאת מתקזזת אם יש לו הכנסה ממקור אחר. בכלל לא צריך היה לקזז. על כל פנים לא יותר גרוע מאשר לגבי השכר. כלומר, מפנסייה מקזזים יותר אילו הוא היה עובד.

י. נחמן:

הייתי רוצה להעלות בעיה שנוגעת להתיישנות. בעיית ההתיישנות בביטוח סוציאלי היא אחת הבעיות הקשות ביותר. השאלה היא אם הביטוח הלאומי צריך "להרוויח" מהעובדה שהעובד לא מימש את זכויותיו בזמן? - שום נזק לא נגרם לביטוח הלאומי על כך שהוא לא בא בזמן. מדוע לא לשלם לו רטרואקטיבית מיום העילה? - כאשר יש זכות בענף ביטוח זקנה ואדם לא ידע ולא מימש זאת. באפריל 1973 תוקן החוק ושם נקבע שאם עברו שנתיים המוסד לביטוח לאומי לא משלם רטרואקטיבית. אינני חושבת שצריכה להיות הגבלה כאשר אנחנו יודעים שהמוסד לביטוח לאומי לא פעל מספיק כדי להביא את החוק לידיעת הציבור. הדברים כל כך מסובכים ואינם מגיעים לידיעת הציבור. פה ושם שומעת אשה שיש לה זכויות ואומרת חבל שלא ידעתי בזמן. לדעתי, צריך לבטל כל תנאי של התיישנות. אם המוסד גובה כספים שלא כדין אז צריך להחזיר כספים לאדם. יש מקרים שאנשים עובדים אצל מעבידים שונים וזכאים לקבל בחזרה את חלקם. הם לא יודעים על הזכות הזאת וכאשר נודעת הזכות ועברו 7 שנים או הגיע לגיל הפרישה אומרים לו: תשכח מזה. איזה נזק יקרה למוסד לביטוח לאומי אם הוא לא ישכח מזה? - אני תובעת שיחזירו לו את זה בריבית.

מ. לוי:

כאן דיברו על רווח והתעשרות שלא כדין של הביטוח הלאומי. אני חושב שלא זו הנקודה ולא זו המוטיבציה של המוסד לביטוח לאומי. אני אענה לפי סדר הדברים שהובאו כאן.

לגבי ההצמדה - זה נושא קונקרטי ונדון בזה בתוך הקלחת עצמה של הבעיות. נציג המרכז לבטחון סוציאלי עורר את הבעיה של הצמדת הגמלאות. אני פוסח על ענין של ההצמדה כי עוד נגיע לזה.

הבקשה של גב' נחמן לגבי ציון מפורש

של הסתדרות העובדים הכללית, זה כמו שאומרים יחד עם כל נכבדי העיר. יש כאן בעיה מאד רגישה. ברגע שכותבים שם אחד זה יחייב אותנו לכתוב את כולם. מבחינת החוק איננו יכולים לקבוע כאן דוקא גוף זה כי יבואו הסתדרות העובדים הלאומית או של המזרחי וירצו שגם אותם נכניס פה. אנחנו כתבנו פה את אותם הגופים שמעוגנים בחוק כשלוחה של המדינה של הרשות המקומית. כתבנו במפורש או גוף ציבורי אחר. אין ספק שההסתדרות הכללית תהיה בין הראשונים שנציין בתוך הגופים הציבוריים. אנו מבקשים, מתוך הבנת הדברים ורגישות לגבי הבעיה - שהדבר הזה לא יועלה. אנחנו רוצים להיות שווים לגבי כולם בענין זה.

לגבי נפגעי עבודה - אני מבין שרוצים

להחיל אותן אלמנות גם לגבי ענף נפגעי עבודה - זו היתה הצעה פרטית של ח"כ ש. ארבל. נדמה לי שהיתה תשובה של המוסד לביטוח לאומי בענין זה. אני מבין שגב' בארי תתייחס לזה.

לגבי ביטוח אבטלה - לקחו פה דגם מסויים

של אשה שעבדה תקופה ארוכה. המושג של עבודה מתאימה תאמנו את זה עם שירות התעסוקה. אלו אנשים שמעורים יפה מאד בחיי העבודה והם פחות או יותר תרגמו את המושגים כפי שהם מבינים כעבודה מתאימה. יכול להיות שבמקרה קונקרטי זה נגרם עוול אבל אי אפשר להגיד שאדם שעבד ולאחר מכן אומר אני רוצה לעבוד 2-3 שעות ביום שלוש פעמים בשבוע. כאשר באותו זמן יש בשוק העבודה עבודה מלאה. זו בעיה מאד עדינה. אינני מוכן לתת תשובה במקום לשכת העבודה. אם תתעורר שאלה אני מציע שנזמין את מנהל הענף ואת אנשי שירות התעסוקה וביחד נלבן את הנקודה הזאת. פה אני חושב שהדבר נעשה ביודעין.

מ. לויין:

אני זוכר את הבעיה שהתעוררה בפני אלמוגי - הוא עמד על כך בסיוע די פעיל

של ההסתדרות - פה מוכרח להיות שביל זהב ומזיגה בין שני התפקידים. לא רק חפיפה אלא נקודת מפגש בתפקידים האלה. להיפך, זה היה אחד הדברים שהם עמדו על כך שיהיה שילוב בין התפקידים. יש כאן פונקציה חשובה מאד של שירות התעסוקה. לוא זה היה גוף עסקי, הייתי מסכים איתך. אבל פה אינני רואה את הסתירה. פה זה נעשה ביודעין מתוך הנחה שחשוב הדבר שתהיה הרמוניה

היתה מחשבה בהתחלה, גם בוועדה וגם

בהסתדרות, שהנושא של אבטלה יהיה מרוכז בשירות התעסוקה. בגלל ששירות התעסוקה לא היה יכול להתמודד עם זה, בסופו של דבר, השתלבו הדברים. בכל אופן הזהות הפרסונלית אינה מעוגנת בחוק זה מינוי של השר. מחר יכול לבוא שר ולמנות איש אחר.

היו"ר ש. ארבלי:

בית המשפט העיר על זה - האם נתנו את הדעת כל כך? - אם בפסק-הדין היתה הערה

כזאת יש להתייחס אליה.

מ. לויין:

אני מוכן לבדוק את הדבר. לגבי הנושא של פשיטות רגל מר בוטון מתמחה בזה.

רציתי לציין במידה ואנחנו נתקלנו בנקודת תורפה בדברים שלא ראו אותם קודם אז בהסכמה של משרד העבודה ומשפטים נביא את זה לפורום הזה ברוח הדברים שנאמרו.

לגבי דבריו של מר שדה - נכון שהיתה

התכתבות בינינו. שאלתו למה המוסד לא קיבל את כל ההערות? - כי המוסד בדברים מסויימים אומר אינני מוכן להצטרף לדעתו של מר שדה.

לגבי ההתייחסות לפסק-הדין של בית

הדין בבאר-שבע - היושבת-ראש בשעתו העלתה את העניין וזה הובא לידיעת כל חברי הוועדה. לגבי חברי ועדת העובדים - זה מכוסה בחוק הביטוח הלאומי בסעיף 36 פסקה 5. לי נראה שהתנדבות של נציג עובדים בדרך של קבע שהוא פועל לפי דרישה או בקשה זה מכוסה. אינני רואה שזה שונה מאשר הוא נוסע בתפקידי התנדבות אחרים.

י. בארי:

יש להבהיר כמה דברים: (א) לגבי חברי ועד מושבים, יש היום מושבים שמשלמים

שכר לחברי ועד עבור פעילויות - כך שזה נקרא עבודה. (ב) השאלה שהועלתה ע"י מר שדה הוא כאשר הוא נוסע לכנס שקשור לוועד העובדים - היום הדברים האלה מכוסים בפעולות התנדבות.

י. נחמן:

מר שדה עורר בעיה נוספת - המדובר הוא בשליחים ממקומות עבודה לפעילויות

פוליטיות. נניח שהוא הולך לישיבת הוועד הפועל של ההסתדרות - האם זה מכוסה?

מ. לויין:

אם זה מילוי תפקיד כחבר בוועד העובדים.

י. נחמן:

בעקיפין הוא פעיל פוליטי.

מ. לויין:

אם זה נובע מתפקידו כחבר ועד אז זה מכוסה.

מר שדה:

אני מדבר על מקרה שחבר במקום עבודה מסויים הוא חבר באיגוד ארצי של עובדי המדינה והוא נוסע לישיבה של האיגוד הארצי. הנוסח המוצע של ביטוח מתנדבים לא ברור לי שאם תקרה לו תאונה היא תוכר כתאונת עבודה או לא? בשעתו היה מקרה כזה שעובד מדינה נסע לישיבת האיגוד המקצועי הארצי. הוא נפגע בתאונת דרכים. המוסד דחה את תביעתו בטעון שזה התנדבות. עכשיו כאשר באים לפתור את בעיית ההתנדבות השאלה שלי היא האם ההתנדבות הזאת תכוסה או לא?

מ. לויין:

אני חושב שכן.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו רוצים להבהיר את הנקודה הזאת אם זה מכוסה או לא.

פ. גרופר:

אני רוצה לשאול: בחקלאות הפרטית כל כל הנבחרים של המוסדות הם בהתנדבות. אין אצלנו שכר והם נוסעים הרבה מאד לישיבות. מה הדין לגבי כל הנושא הזה בסקטור הפרטי וגם בסקטור ההסתדרותי - כי זה דבר מקובל וקיימים?

מ. לויין:

לפי דעתי זה מכוסה כמו עובד בשכר. כאן מוצגת שאלה, בלי להתייחס למקרה הקונקרטי, אדם שעסק בהתנדבות למען זולתו את זה אני הייתי מדגיש. כל עובד ציבור שעושה למען הזולת אני סבור שזה מכוסה.

י. בארי:

אנו מבחינים בין שני דברים: - אם התפקיד שהאיש מילא קשור למטרות למען רווח או לא. אם אדם נוסע מטעם חבורת כורמים וזה קשור לעבודתו והוא נפגע, לדעתי, נכיר בה כפגיעה בעבודה. מאחר וזה לא נושא שבא לקדם בעיות חברתיות אלא כלכליות אני מכיר בזה כפגיעה בעבודה. אותו הדבר אם יסע חבר ועד עובדים לישיבה של האיגוד המקצועי או לישיבה של איגוד עובדי המדינה, זה לדעתי שייך לעבודה ולא להתנדבות. חוק ההתנדבות בא לגבי דברים שבאים לעשות למען הזולת מבחינה חברתית ולא למטרות רווח.

אני מציעה שהנושא הזה יועלה בדיון

פנימי במוסד לביטוח לאומי ובישיבה הבאה נביא תשובה בענין זה.

י. נחמן:

נקח לדוגמא את עצמי. אני עובדת בהסתדרות ועפ"י כל מיני מינויים קבלתי מינוי להיות חברה בהסתדרות עובדי המדינה - אני אינני עובדת המדינה. אני חברה במועצה הארצית ואני נוסעת לשם אחרי שעות העבודה. אפילו אם אני מקבלת בשביל זה שכר הביטוח הלאומי לא מכיר בדברים כאלה. זה מצריך בירור מקיף. לפי דבריו של מר לויין - אם אני, לקראת הבחירות, אתן הרצאות ויקרה לי משהו לא אקבל פרוטה. זה נקרא בהתנדבות ולטובת הציבור. אני אגיד שהתנדבתי לעשות פעולה לטובת הזולת להסביר להם אחרת לא ידעו איך להצביע.

מ. לויין:

אם אדם אחר העבודה נוסע לכנס שקשור עם המקצוע שלו - לא נראה לי שזה מכוסה. אם המפלגה תוכר כרשות או כגוף ציבורי ותפנה אנשים לפעולה ויקרה משהו אז הבעיה תמצא את פתרונה.

מ. לויין:

לגבי זכאות קיצבת זיקנה - ה"ה שדה
העלה את הנושא הזה. אינני יודע על מה

יצאה הרעה הגדולה. עשו נוסח משולב ואנשי משרד המשפטים נתנו פורמולה
של גיל קצבת זקנה. היה כאן הגיון בדבר שהם אמרו שהגיל שלא מותנה בשום
דבר זה 70 ו-65 והאולם בא להוסיף.

מר שדה:

אני רוצה לצטט תשובה של מר וולקוב,
על תזכיר שלנו בנושא של גיל הזכאות.
הוא אמר נציע למשרד המשפטים החזרת הנוסח הקודם כאשר יוכן נוסח משולב
בנושא. הנוסח המקורי משנת 1954 קובע שגיל הזכאות הוא 60 באשה ו-65 בגבר.
בטבלאות הבינלאומיות מופיע גיל הזכאות של ישראל לאשה גיל 65 ולגבר 70.

מ. לויין:

הם טעו - בקשנו מהם לתקן זאת.
זה באמת ענין של נוסח משולב. בקשר
למעשה הקונדס - הגענו לידי מסקנה שהדרך שמציגה ההסתדרות היא רחבה
ומאפשרת כל מיני מעשים. אפילו בבית דין לעבודה נקבע שאם זה על רקע
אישי לא מכירים במקרה. נקודת המוצא שלנו שאם זה קרה תוך העבודה ועקב
העבודה. תמיד בשולי הדברים יוכלו למצוא נקודה חורגת. הויכוח ביננו היה
עקרוני שאיננו יכולים לאמץ כל דבר שקורה במקום העבודה.

בענין קצבת תלויים והורים לגבי נער
עד גיל 18. היום בחוק תלויים נחשבים הורים משני סוגים: (1) שערב המקרה
שקרה לבן עיקר פרנסתם על הילד; (2) שלא היה למסוגל לכלכל את ההורים אבל מן
הצדק לתת אפילו אם לא היתה תלות. כלומר, אם רואים שהאב הוא במצב סוציאלי
די קשה מבחינה בריאותית אז יש פסיקה בענין זה שאפילו הבן לא תמך ואפילו
היה בן 16 אם יש הרגשה שמבחינה סוציאלית זה מוצדק אז יש לתת את זה.
פה רוצים להרחיב את זה גם בנזיקין. צריך להוכיח שיש פה הפסד מסויים.
לא עוגמת הנפש של ההורים הוא הגורם הדומיננטי אלא הפסד של שירות הבן
לאב. במשרד הבטחון שם האיש הקריב את חייו וזה בא לפצות את האב על מצב
מיוחד שהאב נמצא בו. יש אולי דרכים לפצות אבל לא במסגרת הזאת.

לגבי סעד משפטי למעוטי הכנסה - קיים
חוק שהתקבל לפני שלוש שנים. איננו בני חורין להחליט רק על דעת עצמנו.
יש חוק לשכת עורכי הדין והם בעמדה די תקיפה. אנחנו עשינו מחקרים בשדה
והיתה לנו ועדה שהגישה דו"ח איך ליישם את זה לגבי הביטוח הלאומי - זו
בעייה לא פשוטה. יש חוק כללי לגבי סעד משפטי לנזקקים והוא פחות או יותר
פועל בסדר. יש מועצות פועלים שנותנים שירותים. הבעיה מתעוררת לא רק
בביטוח הלאומי אלא בשירותים סוציאליים בהיקף רחב. היום הוא צריך ביטוח
לאומי מחר מס-הכנסה ועוד. האדם הוא יצור אינטגרלי ואני סבור שבתחום הזה,
עם כל הרצון הטוב - ואנחנו חורשים את השטח הזה - לא נוכל. בינתיים עשתה
ההסתדרות הכללית עבודה ברוכה ביותר בהקמת לשכות בכמה מקומות נידחים
בעיירות פיתוח והם עושים עבודה יפה. הבעיה היא איך זה מגיע לאוכלוסייה?

בשכונת קטמון בירושלים הקמנו דבר כזה

כדי לראות איך הענין פועל בלי חוק. עורך הדין אבירם שהוא יו"ר מועצת
ירושלים קיבל עליו את המשימה. מספר הפונים מבחינת הביטוח הלאומי כמעט
אפסי. רוב הבעיות הם שיכון, ביוב, דירה וכיו"ב. מבחינת ההגיון מר שדה
צודק שהוא אומר שהמוסד מופיע מכספי הציבור אז למה לא להגן על הציבור?
אנחנו נחפש דרכים אולי נמצא פתרון לכך.

מ. לויץ:

בארה"ב ובדנמרק זה חלק מביטוח סוציאלי.
פה מי שירצה להתמודד עם לשכת עורכי-

הדין אני מאחל לו הרבה כח.

ת. פנתסוביץ:

אם זה מקרה סעד יש סיוע משפטי.

מ. בוטון:

חוק סיוע משפטי קובע בכל מקרה שאדם מביא
פתק מלשכת הסעד אז הוא מקבל את הסיוע

המשפטי.

מ. לויץ:

לגבי אשה מאמצת לשלם לה מענק לידה -
אני חושב שזה לא נכון. דמי לידה אני
עוד מבין כי זו תקופת הסתגלות והיא נעדרת מעבודתה. אבל מענק לידה אין
הצדקה כי את המענק הזה קיבלה האמא הטבעית עוד כאשר שהתה בבית החולים,
אפילו אם אחר כך היא נוטשת את הילד. לא יתכן לשלם פעמיים עבור אותו
הילד.

בתחום הגבייה - אני מוכרח - עם כל
הכבוד - לחלוק על דברי חברי, בנוגע לנכים שזה יורד מ-7.1% ל-1.9%. אם
היינו עושים חתך מבחינה חברתית והיינו רואים אנשים עם הכנסות נמוכות,
בין אם הוא נכה או מקרה סוציאלי או מסיבות אחרות זה אדם שאינו מסוגל
להרוויח אבל אין לו את ה"דיפלומה" של נכה אז הוא משלם לפי שיעור מופחת
של 7.1% אחרת הוא היה צריך לשלם 13.6%. אפילו היום אם היו אומרים שעד
רמה מסויימת אנשים לא צריכים לשלם - אני עוד הייתי מבין. אבל להוציא
רק קבוצה אחת מבחינת ההכנסה שלה? - אם הוא נכה לפי אחד החוקים של נכי
עבודה או לפי חוק נכות כללי, אז הוא פטור לגמרי מתשלום דמי הביטוח.

היו"ר ש. ארבל:

נניח שהוא נכה ומקבל קיצבת נכות אבל
הוא עובד עצמאי - האם הוא פטור?

מ. לויץ:

לוקחים מבחן של הכנסה לפי שכר ממוצע
במשק. לוקחים מחצית השכר הממוצע במשק.
בכל אופן אני מוכן לבדוק את זה ובישיבה הבאה אתן חשובה על כך. על כל
פנים אם כן אז לאורך כל החזית, ואם לא אז כולם באותה הסירה. פה לא
יכולות להיות שכבות מסויימות כי מבחינת רמת החיים זה לא משנה אם הוא
עקב תאונה או עקב מחלה.

לגבי הפרשות לקרנות הביטוח - זה ענין
ישן. קרנות הביטוח הציעו מכיון שהמוסד לביטוח לאומי באותה התקופה נותן
גמלאות לאיש אז שהמוסד יפריש את אותם שיעורים בביטוח של קרנות הביטוח.
המוסד אמר - לא. אנחנו די חנוקים בבעיות שלנו. לא יתכן שקרנות הביטוח
יראו את עצמם רק כגוף עסקי בלבד זה גוף ציבורי ואי אפשר לזכות רק בטוב.

מר שדה:

אתה סותר את דבריו של שר העבודה.

מ. לויץ:

אני אומר את מה שאני חושב. היתה בעיה
אחרת עקב זה לגבי קיצבאות לילדים. זה
עבר לביטוח הלאומי וזה נחשב מקודם כהכנסה מעבודה. הכניסו את זה לקרנות
ויצא מחסור בכיס - זו בעיה אחרת. זו בעיה של איזון בין המערכות השונות.
אבל מכאן להקיש שכל עובד יקבל מהמוסד את כספי המימון לקרנות הביטוח, בשום
אופן לא.

מ. לויין:

לגבי ארגון נכי עבודה - הם הציגו את
הבעיות שלהם ועמדתם ברורה. לפי דעתנו

אם רוצים לגמור את הנושא הזמן קצר.

בנוגע לנכות כללית שהעלתה גב' נחמן -

מי כמו היושבת-ראש יודע איזה מאבק התנהל כדי לשרייך לגבי הזכאי עצמו
לגבי התוספת. אמרו: במידה ויש קיצבת ילדים ואם יש מקורות נוספים אז יש
לקזז זאת. זה היה מוסכם בשעתו. זה התקבל על דעת כל הגורמים בדבר. זו
היתה פשרה שהתקבלה שכל הכנסה תקוזז כדי שהאוכלוסיה הזקוקה ביותר תהיה
זכאית לקבל. אינני חושב שהיום פתאום צריכים לשנות את הדבר הזה. יכול
להיות שיש פגמים בנושא הזה אבל אינני רואה שזה מערער בצורה יסודית את
הדברים.

לגבי התיישנות - קודם כל אנחנו לא

פועלים בחלל ריק ומודעים לגבי המצב בקרנות הביטוח. ראשית - החוק שלנו
במקורו בא ממקור של החוק האנגלי שהוא די מחקדם. כאשר אדם מגיש באיחור
אין כאן בעייה של התיישנות. נקודת המוצא היא - והשופט בר-ניב קבע את
הכללים של שהות - (א) כללי הביטוח המסחרי - ואני שם בצד את הביטוח
הסוציאלי - שהכלל משלם והפרט הוא הזוכה הכל לפי מצבו. השופט בר-ניב
באחד מפסקי-הדין שהתקבל לגבי קיצבת זקנה אמר: אין הביטוח בא להקנות
לאדם זכויות קפיטליסטיות מכיון שהוא לא ישם את זה. האדם צריך להתקיים
והמוסד צריך לתת לו פרק זמן סביר אחרנית. השופט בר-ניב אמר גם: אם
השיהוי בא כדי להבטיח זכות לגבי העתיד אז יש לתת לאותו אדם את פרק
הזמן הדרוש לכך. פה צריכים להיות האינטרסים של המוסד. לגבי הפרט שנפגע
הוא אומר: זה מחייב בדיקה לגבי המצב הסוציאלי של האדם - ופה בנקודה
זו אנחנו ערים לפסק-דין הזה. אבל לגבי קיצבאות שנמשכות הוא ביסס את זה
גם מבחינה סוציאלית.

נאמר פה: למה שהמוסד יתעשר? - הבעיה

היא שהכסף לא נשאר בקופה או שמוצא לנת"ד אלא הוא מוצא. אני חוזר לנקודת
המוצא נשתחרר מהדיעה שהמוסד לא צולח כספים משום שהוא רוצה להתעשר. זה
צריך להיות סביר והגיוני ובמסגרת החוק הקיים.

מ. דרובלס:

נניח אדם שלא מכיר את החוק ולא ידע
על זכויותיו - מה קורה לגבי מקרה כזה?

מ. לויין:

מבחינת מיצוי הזכויות הגענו כמעט ל-80%.
דוקא אלה שהם מפגרים אלו אנשים בעלי
עמדות, בעלי יכולת, בעלי הכנסה. אלו לא המקרים הסוציאליים. כמעט כל
האוכלוסיה מקבלת מהמוסד - זו הוכחה ניצחת שהפרסומים והאינפורמציה עומדים
על רמה טובה.

י. נחמן:

נדמה לי שבתחום הזה אין להשוות את הארץ
שלנו לארצות אחרות. כאן מדובר באנשים

שבאו מארצות שונות. לא מכירים את השפה העברית ולא מכירים את החוקים
המסובכים. תיקון מספר 10 שהתקבל בשעתו הוכנסו בו תיקונים חדשים בעלי
אופי רטרואקטיבי והמוסד עמד לאחר מלחמת יום הכפורים בפני הברירה לספק
את השירות לאלה שמשרתים במילואים או לתת לאלה האחרים. בגלל זה הם לא
קיבלו מידע מספיק בזמן. עברה התקופה והמידע על החוק החדש לא הגיע לאנשים.

י. נחמן:

אני כיושבת-ראש של ועדת זקנה ושאיירים
במועצה בקשתי ממנהל ענף ביטוח זקנה
שידווח לנו כמה אנשים ניצלו את ההזדמנות לגמלאות כפל לפי תיקון מספר
10 והתברר שמעט מאד. היום הרבה נשים ששילמו כספים בתור מבוטחות ברשות
ואלמנות יכולות לעשות קונסטרוקציות של זכויות ולזכות בקיצבה וחצי. הן
לא עושות כי הן לא יודעות על כך. היום זה מאוחר כי עברו שנתיים.
אנחנו יושבים ועושים מאמצים לתקן חוקים אבל הם לא מגיעים לידיעת הציבור.
יש פער גדול בין הזכויות שישנן בחוקים לבין הידע שמגיע לציבור.

א. אבטבי:

אני שותף לדעתה של גב' נחמן. הרבה
אנשים לא יודעים את זכויותיהם. החוק
המתכונת הנוכחית לגבי רטרואקטיביות של שנה-שנתיים לא יכול לענות על
הדרישה. אולי אפשר להציע 5-7 שנים כדי שאפשר יהיה לבקש. יש דברים שגם
הפקידות הבכירה לא יודעת את הכל. אולי תציעו הצעה שונה לגבי ההתיישנות?

י. בארי:

אני רוצה להשלים כמה הערות קצרות.
הערה לגב' נחמן - את ציינת שבזמנו מתוך
חוסר תשומת-לב עבר הנושא ולא הערתם עליו. גם אנחנו מתוך חוסר תשומת-
לב קרה דבר מסויים ואנחנו מבקשים לתקן אותו. הוא מתייחס לאותם סעיפים
שבאים לתקן במה שקשור עם תוספת יוקר וקצבה. עשינו שתי פעולות: פעולות
לטובה ופעולות שבאות לתקן עיוות שבא לידי ביטוי בפסק-דין שצוטט כאן.

אם נקרא את פסק-הדין של השופט גולדברג.
למעשה מה שכאן ארע שהוא התייחס לא לעצם העניין של הצדק המוחלט אלא כיצד
הוא רואה את ניסוח החוק ומה נראה לו לוקה בחוק שלנו שהיתה פירצה שקראה
לגנב. והפירצה הזאת, כל עוד המוסד לביטוח לאומי לא מתקן אותה, אין
ברירה לשופט אלא לפרש כפי שהוא פירש - זו היתה גירסתו ולא שהוא מאמין
שכך צריך לעשות.

מה שקרה הוא שכאשר תקנו לפני שנתיים
והוספנו את 11(ג) הוספנו אותו בפרק על זקנה ולא בפרק של נפגעי עבודה.
לא שמנו לב להשלכות שעוללות להיווצר לגבי סעיף של נפגעי עבודה. היום
כאשר האיש נפגע בשיעור של 100% או פחות, כאשר הוא לא 100% הוא מקבל
את הקיצבה היחסית ואין לעבור על המכסימום. מכאן משתמע שאין לעבור על
המכסימום היחסי. כאשר תקנו את סעיף 11(ג) לא שמנו לב לעשות את השינויים
המחוייבים. מאחר ולא נעשו השינויים המחוייבים נוצרה סתירה בין שני
הדברים. לכן אנחנו מבקשים לתקן שהתקרה לדמי ביטוח והתקרה לחשלוש קיצבת
נכות תנותק. לא יתכן לפי סעיף 11(ג) באחוזי שיעור נכות נמוכים לקבל
קיצבה יחסית גבוהה. לכן באנו וביקשנו לתקן זאת. בגלל טעות אין מקום
להיאחז ולגרור את כל המערבולת כלפי מטה.

בנושא של גמלאות כפל - דנו בנושא הזה
קרוב לשנה והוגשה הצעה. אני אבדוק את השאלה הזאת ואחך חשובה בשבוע הבא
מהי ההצעה האחרונה ואם המוסד עומד לסכם אותה. הנושא הוא מאד מורכב
ומסובך. הוא עבר הרבה מאד דיונים ויש לזה הרבה השלכות.

הערה אחת לגבי סעד משפטי - המציאות
מראה שלא קרה מקרה שנפגע עבודה שרצה להופיע לדין נגד המוסד ונמנע ממנו
הדבר משום מגבלות כספיות. ישנו סעד משפטי ברשויות המקומיות והם נעזרים
בזה.

היו"ר ש. ארבלי:
 בנוגע לתקופת ההתיישנות - בגלל שלמוסד לא היה זמן להביא את זה לידיעת הציבור בגלל מלחמת יום הכפורים, אין זה אומר שהציבור צריך לסבול מכך?

מ. דרובלס:
 האם אתם מוכנים לשקול האם אפשר להגדיל את התקופה?

היו"ר ש. ארבלי:
 בענין התיישנות - לא יתכן שתהיה איפה ואיפה. לגבי תביעות אזרחיות במסגרת החוק הפלילי יש התיישנות של שבע שנים.

ת. פנחסוביץ:
 לא לגבי החזרת חוב. שם זה שנתיים.

היו"ר ש. ארבלי:
 פה זה מקור מחייה של אנשים וצריך לשקול את הנושא הזה.

בקשנו את נציגי המוסד לביטוח לאומי שיביאו לנו תשובות בקשר להערות שהיו לנו בישיבה הקודמת.

מ. לויץ:
 בישיבה הקודמת רמזנו על תשובה או על פתרון לבעיה בקשר לשכר. לפיכך בעקבות ההערות של גב' תמר בענין זה מציעים שזה יהיה בשכר שלפיו משתלמים דמי הביטוח. ניסוח סופי נגיש תוך התייעצות עם משרד המשפטים.

אצלנו בביטוח הלאומי יש הכנסות שהן פטורות מביטוח כמו: (1) תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו להחזקת רכב וכך שוויו של השימוש ברכב שהועמד לרשותו של העובד; (2) תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו להחזקת טלפון; (3) תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאות נסיעתו מהמעון לעבודה וחזרה - 200 לירות לחודש; (4) תשלומי שניתנו לעובד כקצובת הבראה - 800 לירות לשנה; (5) הכנסת עבודה כמשמעותה בסעיף 3(ה) ו-(ט) לפקודת מס הכנסה; (6) הכנסות עובד הפטורות ממס-הכנסה לפי סעיף 9 לפקודת מס-הכנסה, למעט פסקאות (1), (5), (10), (11) ו-(12).

אנחנו לוקחים את כל המרכיבים האלה ומה שיש בסעיף 9 לפקודת מס-הכנסה שהיום חייבים בדמי-ביטוח פטורים מזה ומצטרפים את זה להחזר של שכר.

נתבקשתי ע"י היושבת-ראש לגבי ארץ-ישראל כל זה גוף שמאוגד בחוק. כאן היתה שאלה לגבי גוף ציבורי אחר - הדוגמה שהביאו של חבר-קייבוץ - הרי לכל גוף כזה יש מרכז ואיננו יכולים לפצל את זה ליחידות. פה זה מוכרח להיות נתון בידי שר העבודה הוא יקבע מה זה גוף ציבורי, מגן הנחה ששר העבודה כממונה על ביצוע החוק, ידע להבחין בין גוף שעוסק בתחומים אלה לבין גוף שיש לו אינטרסים אחרים. לא הייתי מציע לשנות את זה. מה גם שהוא רחב ומאפשר לכל גוף שיוכיח שהוא עוסק בפעילויות בתחום הזה לא נסרב לו.

בקשר למועצת פועלות - נזיקין, גב' חמר תביא את זה לנוגעים בדבר.

ת. פנחסוביץ:
 אני מניחה שהחברים לא מציעים שהממשלה תשלם את הנזק אלא שזה ייעשה בדרך של ביטוח שהאוצר ישלם לביטוח של נזקים שיגרמו. אנחנו חייבים לשבת עם נציגי האוצר ולהסדיר את הענין. זו לא שאלה של חוק אלא שאלה של מדיניות.

ת. פנחסוביץ: לדעתי, גב' הרליץ שהיא עומדת בראש ארגון הגג הזה צריכה לדרוש מאנשי האוצר שיסדירו את העניין ולבטח את האנשים.

היו"ר ש. ארבל: נצטרך לפטור את אותו הגוף ששולח את המתנדב למקום מלשאת בנוזיקין שהמתנדב גורם לו. בקשנו לפטור את זה במסגרת החוק.

ת. פנחסוביץ: שוחחתי עם פרופ' ידין וסלמנו שזו שאלה של משרד האוצר ונבקש שמשרד האוצר יופיע בוועדה ויסביר את נימוקיו. השיטה היא לבטח בחברת ביטוח, אין דרך אחרת. לא מתקבל על הדעת שהמדינה תיהפך לחברת ביטוח.

מ. לוי: לגבי גן וגנון - זה סביר.

מ. דרובלס: גם אני מצטרף לדעתה של היושבת-ראש שצריך לקבל תשובה במסגרת החוק, או שהמתנדב יהיה פטור או שמוסד אחר ישלם זאת. אי אפשר להשאיר את הדבר פתוח.

נאמר ע"י מר לוי שפטורים מביטוח תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו להחזקת רכב וכו'. האם זה מכוסה מלא אחרי הרפורמה והחידושים כי זה מוגבל בסכום מסויים? - כי המתנדב עשוי לעשות הרבה מאד קילומטרים.

י. בארי: סעיף זה הוא ללא הגבלה לצורך שלנו.

מ. דרובלס: בקשר להגבלה של 200 לירות - יכול להיות שאדם בא ממרחק ואז ה-200 לירות האלה לא מכסים. למה מגבילים את הסכום ל-200 לירות? - מתנדב שנוסע לעיירת פיתוח ואין לו רכב, סכום של 200 לירות לא יכסה לו.

מ. לוי: אם אדם מביא קבלה שנסע זה לא בגדר של הכנסה וזה פטור ממס. הבעיה מתעוררת כאשר האדם מקבל קצובה קבועה - זה היום מעוגן בחוק מה שקודם היה מתחת לשולחן.

אנחנו עומדים על ענין ההפנייה אחרת זה יהיה ללא הגבלות. אני מציע שנשב עם משרד המשפטים בצורה יותר עניינית ונבחן את כל האספקטים איך לתת לזה ביטוי.

ת. פנחסוביץ: בנוגע לסעיף 4 - הוועדה ביקשה את סעיפי החוק שקובעים מתי אדם חייב להושיט עזרה. זהו סעיף 20 של חוק דין פלילי תשכ"ט 1969 הקובע: כל אדם חייב לעזור לשוטר או לאדם אחר הדורש באופן סביר את עזרתו לעצור אדם שהוא מוסמך לעצרו או למנוע בריחתו. הוראה אחרת: תקנות תעבורה תשכ"א. (א) נהג רכב המעורב בתאונה וכתוצאה ממנה נהרג אדם או נפגע, יעצור את הרכב. יגיש לכל אדם שנפגע בתאונה עזרה מתאימה שיכולים להגיש באותן נסיבות, לרבות העברת הנפגע לתחנת עזרה ראשונה או לבית החולים, לשם טיפול אם יראה שטיפול כזה נחוץ, או אם זה המשאלה של הנפגע. תקנה 146: נוהג רכב העובר במקום תאונת דרכים שבו נמצא נפגע ייעצר ולא ימשיך בנסיעתו עד שעשה כל שביכולתו כדי להגיש כל עזרה הדרושה לנפגע או כדי לבוא לעזרתו בהתאם לתקנה 144(א)2.

יש עניין של חוק הכבאות שהמפקח על הכבאים יכול לחייב כל עובר אורח לעזור

מ. לויין:

לו בכיבוי שריפה.

בקשר לסעיף 4 הנוגע לרכוש?

היו"ר ש. ארבלי:

קבענו לפי כללים שייקבעו בחקנות.

מ. לויין:

פה הייתי מציעה באישור ועדת העבודה של הכנסת. הערה שניה - לגבי המלים: והמוסד הכיר בפעולתו לאחר מעשה. פה אנחנו משאירים את כל העניין לשיקול דעתו של המוסד - רצה הכיר, לא רצה לא הכיר. אני מציעה למחוק את הסיפא. מדוע ההכרעה צריכה להיות בידי המוסד לביטוח לאומי ולא של בית הדין?

היו"ר ש. ארבלי:

בלאו הכי גם כאשר פקיד התביעה במוסד מחליט שהוא לא מכיר בתביעה יכול אדם

י. בארי:

להגיש תביעה לבית הדין.

לגבי מקרה מסויים שאין הפנייה צריך לברר אם קרה המקרה או לא.

מ. לויין:

מה ההבדל בין סעיף 4 לסעיף 6?

היו"ר ש. ארבלי:

מה שנעשה במסגרת הארגון אנחנו מכסים.

מ. לויין:

כאן יש לי כל היסוד להגיד שלפעמים המוסד לא יהיה אובייקטיבי.

היו"ר ש. ארבלי:

אז יש בית-דין.

מ. לויין:

אם את מוחקת את זה את מורידה אינסטנציו מוקדמת שהאיש יכול לקבל.

ת. פנחסוביץ:

אולי גוף אחר יחליט?

היו"ר ש. ארבלי:

זה צריך להיות איש מקצועי שעוסק בזה.

ת. פנחסוביץ:

אם כך צריך להטיל את חובת ההוכחה על המוסד לביטוח לאומי.

היו"ר ש. ארבלי:

כל עצמאי שייפגע יגיד הלכתי להציל את חברי.

י. בארי:

מ. דרובלס:
במקום המלים: שהמוסד הכיר בו נכתוב: גוף ששר העבודה ימנה אותו. אם שר העבוד יראה לנכון למנות פקיד מסויים של המוסד לביטוח לאומי אז הוא לא יהיה איש ישיר של המוסד.

פקיד התביעות הוא ממונה על כל ההכרה של תאונות עבודה והגישה של ענף נפגע עבודה ידועה כגישה ליברלית - זו שאלה של מדיניות.

י. בארי:

ההצעה של חה"כ דרובלס היא רק מסרבלת.

מ. לויין:

י. בארי:

הפעולה שלנו היא הרבה יותר מהירה.
לפעמים צריך לקבל טיפול רפואי ואנחנו
יכולים לחת חשובה לענין ע"י מתן מקדמות לשם טיפול רפואי וכיו"ב.

מ. לויין:

יש לראות אנשים אלה באותו מעמד כמו כל
האנשים שנפגעים ופונים למוסד לפקיד
התביעות. אם יש מקרה של החייה אז אפשר לפנות לבית המשפט.

היו"ר ש. ארבלי:

מה קורה אם חייל מתנדב כאשר הוא בחופשה?

מ. לויין:

זה חל עליו.

היו"ר ש. ארבלי:

השאלה היא אם התקנות הללו יבואו להרע
או שצריך להגיד שזה לא יגרע מאותן

הזכויות שנקבעו.

ת. פנחסוביץ:

חיילים לא נכנסים למסגרת זו אלא רואים
אותם כמו צמיצה"ל והוא נכנס למסגרת

של משרד הבטחון.

מ. לויין:

אבל ישנה הוראה שאדם יכול לבחור בין
חוק השיקום לבין חוק זה.

ת. פנחסוביץ:

צריך לתקן את סעיף 145 ולהוסיף:
חייל נפגע בהצלח חייל הזולת...

היו"ר ש. ארבלי:

אותו חוק שנוגע לחיילים צריך להרחיב
אותו ולא ללכת בכיוון של צמצום.

מ. לויין:

"תלויים" - כמשמעותם בסעיף 74. כלומר,
בן-זוג, הורים, אב, אחות, סב, סבתא וכל
מה שיש בסעיף 74 יחולו באופן אוטומטי גם שם.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00